

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 1 april 1921 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kontor m. m.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Rogberg, Edw. Larson, J. T. Larsson, J. P. Johansson, Ernst Svensson, Boman*, Carl Johansson, Pettersson i Bjälbo, Engberg, Hederstierna, Svedberg*, Strid, Billqvist och Pehrsson i Bramstorp.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 7 januari 1921 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 22, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll ävensom en av 1920 års kyrkomöte i ärendet avlåten skrivelse, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade lagförslag:

1:o **Förslag**

till

LAG

om kontor.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Kantorsdistrikt må omfatta en eller flera församlingar, om dessa höra till samma pastorat.

I varje kantorsdistrikt skall finnas anställd en kyrklig tjänsteman, benämnd kantor.

2 §.

Kantorsbefattning är:

antingen kantorsbefattning, avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet (*självständig kantorsbefattning*),

eller kantorsbefattning, avsedd att för befattningshavaren utgöra en bisyssla (*kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring*).

Kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring är av *högre* eller *lägre grad*.

3 §.

Där vid lönereglering bestämts, att kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring skall vara förenad med viss folkskollärartjänst, vilken tillsättes i samma ordning som kantorsbefattningen, benämnes denna *skolkantorsbefattning*; och är i ty fall befattningshavaren, då han avgår från den ena av de förenade tjänsterna, skyldig att samtidigt avgå jämväl från den andra.

Angående villkoren vid förening i andra fall än i första stycket sägs av kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring med annan befattning, så ock huruvida självständig kantorsbefattning må förenas med annan befatt-

ning ävensom angående villkoren vid sådan förening, äger Konungen meddela bestämmelser.

4 §.

Finnas inom ett kantorsdistrikt flera kyrkor eller andra för distriktets allmänna gudstjänster avsedda lokaler, och kan en kantor ej lämpligen fullgöra den kantor åliggande tjänstgöring vid dem alla, må flera kantorer anställas i distriktet.

Att i vissa fall, jämte kantorsbefattning, särskilda befattningar må inrättas för bestridande av vissa av de till kantors verksamhet hörande göromål, därom stadgas i 34 §.

5 §.

Om indelning i kantorsdistrikt, då pastorat består av flera församlingar, förordnar domkapitlet, efter det yttrande inhämtats från församling, som av indelningen beröres och ej själv hos domkapitlet gjort framställning i ämnet.

Vid sådan indelning skall iakttagas:

att densamma på en gång verkställas för pastoratet i dess helhet, om ej särskilda förhållanden till annat föranleda;

att, där i de till pastoratet hörande församlingar eller vissa av dem gudstjänsterna uppehållas genom duplikation eller alternering och en befattningshavare lämpligen kan bestrida den kantor därvid åliggande tjänstgöring, dessa församlingar, så vitt möjligt, sammanföras till ett kantorsdistrikt; samt

att även eljest, så vitt lämpligen ske kan, flera församlingar sammanföras till ett kantorsdistrikt.

Motsätter sig församling, som i förevarande avseende förut utgjort eget distrikt, att med annan församling sammanföras till ett kantorsdistrikt, må så ske endast då det finnes nödigt för en ändamålsenlig indelning av pastoratet i dess helhet. Uppställer församling, som äger boställe eller annan särskild tillgång till bestridande av kantors avlöning, såsom villkor för sammanföring med annan församling till ett distrikt, att sådan avlöningstillgång helt eller delvis skall komma församlingen ensam till godo för dess andel i avlöningen, och kan överenskommelse mellan församlingarna i nämnda avseende ej träffas, skall frågan om distriktsindelningen av domkapitlet underställas Konungens prövning.

6 §.

Vad ovan är stadgat om indelning i kantorsdistrikt gäller ock i tillämpliga delar, då fråga uppstår om ändring i sådan indelning.

7 §.

Sammanföras flera församlingar till ett kantorsdistrikt, skola de till dessa församlingar hörande boställen eller andra tillgångar, som skola användas till kantors avlöning, anses tillhöra kantorsdistriktet gemensamt, där ej annorlunda mellan församlingarna överenskommes eller, då fråga om överenskommelse i sådant avseende blivit väckt men överenskommelse ej kunnat träffas, av Konungen förordnas.

Finnas för församlingar, som vid indelning i kantorsdistrikt tilldelas olika distrikt, gemensamma boställen eller andra gemensamma tillgångar, som skola användas till kantors avlöning, skall fördelningen därav mellan de olika kantorsdistrikten ordnas av församlingarna genom överenskommelse, som fastställes av Konungen, eller, i brist därav, såsom Konungen förordnar.

8 §.

Kantor åligger, i enlighet med de närmare bestämmelser Konungen meddelar:

1:o) att upptaga samt med orgelverket och sin röst leda sången vid allmän gudstjänst i kyrkan, så ock vid sådan gudstjänst, då den i stället för i kyrkan i sedvanlig form annorstädes anordnas, ävensom vid särskild förrättning, som hålles i kyrkan å sådan plats, att orgelverket därvid kan användas, eller i gravkapell, varest orgelverk finnes;

2:o) att, där jordfästning sker å sådan plats, att orgelverk i kyrka eller gravkapell därvid ej kan användas, tillhandagå med sång vid förrättningen;

3:o) att, på sätt av kyrkorådet efter samråd med kantor bestämmes, främja intresset för kyrkosång och verka för dess höjande, meddela undervisning i kyrkosång åt konfirmander, verka för bildande av kör för att biträda vid allmän gudstjänst i kyrkan samt, om sådan kör bildas, inöva och leda densamma;

4:o) att tillse att vid de i punkt 1:o) här ovan omförmälda tillfällen psalmnumren behörigen anbringas å de därför avsedda nummertavlor;

5:o) att vårda orgelverket och hålla dess rörstämmor behörigen stämda;

6:o) att, där å sön- eller helgdag prästen av sjukdom eller annat hinder är urståndsatt att fullgöra sin tjänst i kyrkan, verkställa lysning till äktenskap, uppläsa allmänna kungörelser samt, om föreskrift, på sätt stadgas i lagen om mässfallsgudstjänst, därom meddelats, förrätta sådan gudstjänst;

7:o) att enligt kyrkorådets uppdrag öva tillsyn och vård över kyrkan och dess lösa egendom samt uppsikt över kyrkogård och begravningsplats;

att vaka däröver, att kyrkobetjäningen behörigen fullgör sina åligganden;

att enligt kyrkorådets uppdrag lämna biträde vid uppbörd av kollekt-medel och, då till kyrkan för begagnande av dess tillhörigheter särskild avgift utgår, jämväl vid uppbörd av sådan avgift, ävensom efter pastors föreskrift verkställa anteckning av nattvardsgäster;

8:o) att för besök i tjänsteärenden hava viss expeditionstid ävensom i den ordning, som av pastor efter samråd med kantor bestämmes, inhämta kännedom om vad som vid allmän gudstjänst skall förekomma;

9:o) att biträda vid förskrivning och mantalsskrivning ävensom å pastorsexpeditionen.

Vad under punkt 9:o) stadgats avser dock icke innehavare av kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring; och skall vad under punkt 7:o) första och andra styckena stadgats endast i den mån tillämpas å innehavare av sådan kantorsbefattning, att denne åligger att biträda pastor och kyrkoråd vid göromål, som i samma stycken avses.

9 §.

Ej må innehavare av kantorsbefattning, för vilken lönen ej överstiger i 13 § stadgat minimibelopp, åläggas tjänstgöromål utöver dem, som i 8 § föreskrivits.

10 §.

För orgelspelning och ledning av sången vid av offentlig myndighet föreskrivna allmänna andaktsstunder, vid vilka kantor ej har skyldighet medverka, åligger det kantorsdistriktet att, där så erfordras, anskaffa och avlöna lämpligt biträde.

I kantorsdistrikt, där endast kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring inrättats, vare distriktet pliktigt tillse, att de göromål, som ingå

bland skyldigheterna för innehavare av självständig kantorsbefattning men ej bland åliggandena för innehavare av kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring, varda på annat sätt behörigen fullgjorda.

11 §.

Kantorsdistrikt åligger att, efter av pastor i samråd med vederbörande kantor uppgjort förslag, för varje till distriktet hörande församling bestämma en eller, där så erfordras, två söckendagar i varje vecka, då å angivna tider de till söckendagar förlagda särskilda förrättningar, vid vilka kantor har skyldighet biträda, huvudsakligen må äga rum.

12 §.

De förmåner och rättigheter, som enligt privilegier, donationer eller eljest äro förenade med nuvarande klockar-, organist- eller kyrkosångarbefattningar, skola, sedan enligt denna lag kantorsbefattningar i stället inrättats, vara med dessa senare förbundna.

Där inom kantorsdistrikt inrättats, jämte kantorsbefattning, särskild befattning, som i 34 § 1 mom. sägs, äger vad i första stycket av denna paragraf stadgats om kantorsbefattning motsvarande tillämpning å sådan särskild befattning.

13 §.

1. Åt kantor skall anslås lön i penningar till sådant belopp, att däri- genom beredes honom en i förhållande till omfattningen av hans tjänstgöring och levnadskostnaderna i orten skälig gottgörelse; och bör därvid hänsyn tagas till de ökade krav, som i kantorsdistrikt med större folk- mängd och ekonomisk bärkraft må, särskilt i musikaliskt avseende, ställas på befattningshavaren.

2. Lönen må ej, utom i de fall, varom nedan i 4 mom. förmäles, sättas till lägre belopp än 2,400 kronor för självständig kantorsbefattning, 1,200 kronor för kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av högre grad och 800 kronor för kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av lägre grad.

3. I de sålunda stadgade minimibeloppen skall skälig förhöjning äga rum:

där duplikation förekommer eller befattningshavaren eljest har att varje vecka regelbundet tjänstgöra vid flera gudstjänster;

där enligt av Konungen meddelade bestämmelser hänsyn vid lörens bestämmande skall tagas till kostnad för resa, som för kantors tjänst erfordras;

där befattningshavaren å söckendagar biträder vid särskilda förrättningar, som ej förläggas till dag och tid, då enligt distriktets bestämmande särskilda förrättningar huvudsakligen må äga rum, och ersättning, som nedan i 6 mom. sägs, ej därför åtnjutes;

där befattningshavaren i tjänsten åläggas göromål utöver dem, som i 8 § föreskrivits;

där vid löneroglering bestämmes, att den tjänstgöring, som innehavare av självständig kantorsbefattning har att utföra å pastorsexpeditionen, skall ske i större utsträckning än som föreskrives i de av Konungen angående kantors tjänstgöring meddelade bestämmelser.

4. I de i 2 mom. stadgade minimibeloppen må, med domkapitlets medgivande, skälig nedsättning äga rum:

där befattningshavaren ej har att varje sön- och helgdag tjänstgöra vid allmän gudstjänst;

där i kantorsdistrikt med mindre folkmängd och beskattningsbar inkomst inrättats allenast kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av lägre grad och distriktet genom utbetalande av minimilönen till innehavare av sådan befattning skulle oskäligen betungas;

där kontor, som i 34 § 2 mom. avses, eller befattningshavare, för vilken särskild löneroglering enligt 28 § första stycket upprättas, har att fullgöra endast vissa av de göromål, som enligt 8 § åligga kontor;

där för befattningshavare med bristande kompetens upprättas särskild löneroglering enligt 28 § andra stycket.

5. Vad som genom donation av enskild tillförsäkrats innehavare av viss befattning i syfte att bereda honom särskild förmån utöver lönen, skall komma innehavaren av samma befattning oavkortat till godo.

6. För biträde vid särskild förrättning, som på grund av tjänsten åligger kontor, må, utöver den bestämda lönen, ersättning ej utgå; dock att i fråga om förrättning, som äger rum å söckendag, men ej förlägges till dag och tid, då enligt distriktets bestämmande särskild förrättning huvudsakligen må äga rum, distriktet vid löneroglering äger bestämma, att kontor för biträde vid densamma må av den, som påkallat förrättningen, åtnjuta ersättning utöver lönen; och skall i sådant fall ersättningen utgå enligt taxa, som efter kantors hörande fastställs av vederbörande kyrkoråd.

Erfordras för förrättning, för vilken ersättning sålunda åtnjutes, resa av beskaffenhet, varom i 3 mom. förmåles, skall den, som påkallat för-

rättningen, såvida han ej består kantor fri resa, ersätta honom jämväl resekostnaden.

7. Har, där lönen fastställts till högre belopp än i 2 mom. stadgat minimibelopp, överskjutande beloppet eller del därav avsetts såsom ersättning för ledning av kör, äger kantorsdistriktet vid löneregleringen tillika bestämma, att det belopp, som sålunda avsetts såsom ersättning för ifrågavarande göromål, kan komma att innehållas, där ej kantor bildar, inövar och leder kör av beskaffenhet, varom distriktet må hava träffat särskild bestämmelse.

14 §.

Innehavare av självständig kantorsbefattning skall, jämte lönen, av kantorsdistriktet, om så lämpligen ske kan, förses med bostad, vilken det åligger distriktet att jämväl underhålla; skolande till sådan bostad, om tillfälle därtill gives, höra trädgård.

Närmare bestämmelser angående storleken och beskaffenheten av bostad, som ovan sägs, samt tillsynen därå meddelar Konungen.

Där kantorsdistriktet ej bereder befattningshavare, som här avses, bostad, skall befattningshavaren av distriktet i stället erhålla hyresersättning med belopp, som efter de i orten rådande pris motsvarar värdet av sådan förmån. Uppstår tvist om beloppet av ersättningen, äger domkapitlet därom förordna.

15 §.

Boställen, såsom hemman, jordar, lägenheter, vilka äro anslagna till bostad eller avlöning åt innehavare av nuvarande klockar-, organist- eller kyrkosångarbefattningar, skola, då enligt bestämmelserna i denna lag upprättad lönereglering träder i kraft, övertagas av vederbörande kantorsdistrikt, och gäller angående ordnandet av rättsförhållandet mellan av- och tillträdare i tillämpliga delar vad för motsvarande fall stadgas i fråga om prästerskapets boställen; dock att för distriktets övertagande av boställe syn erfordras endast då avträdare eller tillträdare gör framställning därom hos domkapitlet.

16 §.

Med domkapitlets tillstånd må boställe eller visst område därav, om så finnes för ändamålet tjänligt, tagas i anspråk för bostad med trädgård åt kantor; och vare härför syn ej erforderlig utom i fall, som i andra stycket sägs.

Består kantorsdistriktet av flera församlingar och bestrider församling att boställe, som utgör dess enskilda tillgång, eller visst område därav, tages i anspråk för ändamål, som i första stycket sägs, äger domkapitlet, om så finnes nödigt, förordna att prövning av sålunda uppkommen fråga skall ske av synerätt.

17 §.

Boställe eller del därav, som icke tages i anspråk för ändamål, som i 16 § sägs, benämnes löneboställe och skall upplåtas på arrende i enlighet med de föreskrifter, Konungen meddelar.

Byggnads- och underhållsskyldigheten å löneboställe åligger arrendatorn; och gäller i övrigt angående bestämmandet av byggnads- och underhållsskyldigheten ävensom angående tillsynen å sådant boställe vad Konungen därom föreskriver.

Om förvaltning och vård av skog, som må höra till löneboställe, är särskilt stadgat.

18 §.

Kan på grund av särskilda omständigheter löneboställe eller del därav ej med fördel utarrenderas, må dylikt boställe eller del därav efter Konungens beprövande utbytas mot annan fastighet eller ock försäljas. Lag samma vare, där löneboställe eller del därav till följd av belägenhet i eller invid stad eller stadlikt samhälle kan med synnerlig fördel styckas till tomter. Angående dispositionen av inflytande försäljningsmedel gäller vad i 21 § stadgas.

19 §.

Kantor, som av kantorsdistriktet förses med bostad eller är berättigad till hyresersättning, varom i 14 § förmåles, äger, efter Konungens bestämmande, å löneboställe avgiftsfritt, men på egen bekostnad, bekomma ved och brännstovv till husbehov, när tillgång därtill finnes.

20 §.

Där Konungen medgivit, att för beredande av bostad med trädgård åt kantor mark upplåtes från prästerligt boställe, äger Konungen giva tillstånd att för sådan upplåtelse avgäld ej må utgå.

21 §.

Finnas i kantorsdistrikt för kantors avlöning avsedda, distriktet eller viss därtill hörande församling tillhöriga fonder, förvaltade av vederbörande kyrkoråd eller i annan ordning, eller distriktet eller viss därtill hörande församling tillhöriga löneboställen eller andra tillgångar, skall i sådant distrikt bildas en kantorslönefond, till vilken skola överföras de av vederbörande kyrkoråd förvaltade fonderna samt ingå inkomsten ej mindre av de sålunda överförda fonderna än även av övriga tillgångar, som här avses, i den mån inkomsten ej utgöres av avkastning av till boställe hörande skog, som, enligt vad därom är särskilt stadgat, skall i annan ordning användas, och den ej heller enligt stadgandet i 13 § 5 mom. skall av kontor omedelbart uppbäras.

Förvaltningen av kantorslönefonden tillkommer vederbörande kyrkoråd, där ej annorlunda överenskommes.

Närmare föreskrifter, som må finnas erforderliga i fråga om kantorslönefondens förvaltning, meddelar Konungen.

22 §.

Till bestridande av kantors avlöning under avlöningsåret skola användas de till kantorslönefonden under samma tid inflytande inkomster.

Skulle kantorslönefondens inkomster under avlöningsåret uppgå till högre belopp än som erfordras för kantors avlöning, skall, där ej på av kantorsdistriktet gjord framställning Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar, det överskjutande beloppet läggas till kantorslönefondens kapital.

Där de till kantorslönefonden under avlöningsåret inflytande inkomster ej äro tillräckliga för kantors avlöning, skall vad därutöver erfordras gäldas medelst församlingsavgifter, som uttaxeras av de skattskyldiga inom distriktet enligt de för kommunalutskylder i allmänhet gällande grunder samt debiteras och uppbäras i samma ordning som avgifter till kyrka och skola. Angående den vissa främmande trosbekännare tillkommande lindring i skyldigheten att deltaga i gäldandet av sådana avgifter är särskilt stadgat.

Består kantorsdistriktet av flera församlingar skall, där ej annorlunda mellan församlingarna överenskommes, fördelningen mellan dem av de avgifter, som här avses, ske efter beloppet beskattningsbar inkomst det år, som närmast föregått det, varunder beslut om uttaxeringen fattas; skolande dock, där till kantorslönefonden under avlöningsåret influtit inkomst från

boställe eller annan tillgång, som tillkommer någon av församlingarna enskilt, denna församlings bidragsskyldighet i förhållande därtill jämkas.

23 §.

Lön ävensom hyresersättning, där sådan utgår, skall, där ej annorlunda mellan vederbörande överenskommes, till befattningshavaren kvartalsvis utbetalas vid början av sista månaden i varje kvartal, året därvid räknat från och med den första maj till och med den trettionde april.

24 §.

Vikarie, som under tid, då kantor åtnjuter tjänstledighet, uppehåller dennes befattning, så ock vikarie, som efter kantors frånfälle uppehåller befattning under tjänst- och nådår, avlönas av den, som uppbär de med befattningen förenade avlöningsförmåner, där ej mellan denne och kantorsdistriktet annorlunda överenskommes. Uppehålles i andra fall kantorsbefattning genom vikarie, avlönas denne av vederbörande kantorsdistrikt; och äger sådan vikarie uppbära samtliga med befattningen förenade avlöningsförmåner, där ej annat föranledes därav att i enlighet med de bestämmelser, Konungen äger meddela, annan än den till tjänst- och nådår berättigade skall under någon tid efter tjänst innehavarens död få kvarsitta i bostaden eller Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar.

25 §.

Förslag till löne reglering för kantor upprättas å kyrkostämma med den eller de församlingar, som kantorsdistriktet omfattar.

Därvid skall beslut fattas:

1:o) angående vilken eller vilka av de i 2 och 3 §§ omförmälda befattningar, som i distriktet skola inrättas, så ock, då fråga därom väckes, huruvida i distriktet därjämte skall inrättas befattning, som i 34 § 1 mom. avses, eller huruvida särskild anordning, på sätt i 34 § 2 mom. stadgas, skall, då fråga är om kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring, vidtagas för uppehållandet av vissa av de göromål, som tillhöra kantors verksamhet;

2:o) angående de särskilda bestämmelser, som kunna erfordras i fråga om de kantor enligt 8 § åliggande tjänstgöromål;

3:o) angående de tjänståligganden, som, där lönen sättes högre än stadgat minimibelopp, finnas böra åläggas kantor utöver de i 8 § föreskrivna; ägande distriktet dock icke ålägga kantor i tjänsten sådana göromål, som skäligen kunna av kyrkobetjäningen under eget ansvar fullgöras;

4:o) angående den jämkning i tjänstäligganden, som, där flera kantorsbefattningar inrättas i distriktet, må erfordras mellan de olika befattningshavarna;

5:o) angående beloppet av den lön, som skall till kontor utgå;

6:o) huruvida ersättning skall utgå till kontor för biträde vid särskilda förrättningar;

7:o) angående förmån av bostad, som distriktet bereder kontor, ävensom, där distriktet ej bereder innehavare av självständig kantorsbefattning sådan förmån, angående beloppet av den hyresersättning, som distriktet är villigt i stället utgiva till befattningshavaren;

8:o) angående den församling, däri kontor, om ej vederbörande kyrkoråd för viss tid därifrån medgiver undantag, skall vara bosatt.

Därjämte skall bestämmas:

dels huru med tjänstgöringen skall ordnas, då inom distriktet finnas flera kyrkor eller andra för distriktets allmänna gudstjänster avsedda lokaler, men i distriktet anställd kontor ej själv kan fullgöra tjänstgöringen vid dem alla,

dels ock huru med orgelspelningen och ledningen av sången skall förhållas vid av offentlig myndighet föreskrivna allmänna andaktsstunder, vid vilka kontor ej har skyldighet medverka.

26 §.

Förslag till lönereglering skall underställas domkapitlets prövning och fastställelse. För sådant ändamål skall förslaget jämte de handlingar, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser skola ligga till grund för det samma, ävensom yttranden av pastor och vederbörande befattningshavare överlämnas till domkapitlet.

Innefattar förslaget beslut om inrättande av skolkantorsbefattning, må fastställelse därå ej meddelas, med mindre vederbörande folkskolinspektör eller, om denne funnit hinder möta mot inrättande av sådan befattning, skolöverstyrelsen lämnat medgivande till befattningens inrättande.

Där vid granskning av förslaget finnes:

att i de fall, där självständig kantorsbefattning lämpligen bort inrättas, i stället inrättats kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring;

eller att, där särskild anordning, på sätt i 34 § 2 mom. stadgas, av kantorsdistriktet beslutats för uppehållande av vissa av de göromål, som tillhöra kantors verksamhet, sådan anordning icke kan anses tillfredsställande med hänsyn till göromålens behöriga fullgörande;

eller att kantor ålagts tjänstgörömål, som ej må åt honom i tjänsten uppdragas;

eller att den åt kantor anslagna lön uppenbarligen ej står i skäligt förhållande till omfattningen av hans tjänstgörömål och levnadskostnaderna i orten;

eller att lönen satts till lägre belopp än i 13 § stadgat minimibelopp utan att sådana omständigheter föreligga, som kunna föranleda dylik nedsättning;

eller att förslaget eljest strider mot de i denna lag givna bestämmelser;

eller att vid förslagets upprättande ej samtliga för kantors avlöning avsedda tillgångar medtagits,

skall domkapitlet, innan ärendet företages till avgörande, bereda kantorsdistriktet tillfälle att i anmärkta avseenden vidtaga rättelse.

Sker ej inom av domkapitlet utsatt tid rättelse, som ovan sägs, har domkapitlet att med eget utlåtande underställa ärendet i erforderliga delar Konungens avgörande; och avvakte domkapitlet sådant avgörande, innan ärendet i övrigt av domkapitlet företages till slutlig prövning.

27 §.

Lönereglering skall, där ej annorlunda överenskommes, träda i kraft den första maj, som inträffar näst efter det löneregleringen blivit fastställd genom beslut, som äger laga kraft; innehavare av redan tillsatt befattning dock obetaget att under sin återstående tjänstetid bibehållas vid förutvarande avlöningsförmåner och tjänstgöringsskyldighet, där han ej vid befattningens tillsättande förbundits att underkasta sig ändrade bestämmelser i nämnda avseenden.

28 §.

Är tillämpning av lönereglering beroende av viss befattningshavares avgång, skall, där så erfordras, särskild lönereglering fastställas för den tid, denne vid sin befattning kvarstår.

Särskild lönereglering, gällande under befattningshavarens tjänstetid, må ock upprättas, då innehavare av befattning, för vilken lönereglering fastställts, ej besitter den kompetens, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser i allmänhet erfordras för motsvarande befattning.

29 §.

På framställning av befattningshavare, som under minst fem år innehaft befattning, för vilken enligt bestämmelserna i denna lag upprättad

lönereglering varit gällande under tio år, äger, om skäl därtill äro, domkapitlet förordna, att för befattningen ny lönereglering må upprättas.

Förordnande om upprättande av ny lönereglering må ock av domkapitlet meddelas, om kantorsdistrikt beröres av ändring i ecklesiastik indelning eller ock av sådan ändring eller av annan anledning förorsakas väsentlig ökning av befattningshavarens tjänstgörömål.

Har i samband med upprättande av lönereglering läget av bostad, som skall kantor av distriktet beredas, ej bestämts, och förlägges bostaden sedan på sådant avstånd från kyrka eller begravningsplats, att kantor för resa åsamkas större kostnad än som vid löneregleringen må hava beräknats, äger på framställning av befattningshavaren domkapitlet förordna, att skälig jämkning i löneregleringen skall äga rum, och gäller därvid i tillämpliga delar vad om lönereglering stadgats.

30 §.

Skolkantorsbefattning må, då ledighet inträffar, icke återbesättas med mindre vederbörande folkskolinspektör medgivit, att befattningen må på de av kantorsdistriktet bestämda villkor fortfarande vara inrättad såsom skolkantorsbefattning eller, om folkskolinspektören funnit hinder däremot möta, skolöverstyrelsen lämnat medgivande därtill.

Lämnas ej sådant medgivande skall, där ej annorlunda i föreskriven ordning bestämmes, om befattningen gälla vad om kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring, som ej är skolkantorsbefattning, finnes stadgat.

31 §.

Kantor skall vara medlem av svenska kyrkan.

Närmare bestämmelser angående behörighetsvillkoren för kantorsbefattning meddelar Konungen.

32 §.

Kantorsbefattning må sökas även av kvinna, kantorsdistriktet obetaget att beträffande kantorsbefattning, som ej är skolkantorsbefattning, vid befattningens ledigförklarande bestämma, att befattningen må sökas endast av man; ägande kantorsdistriktet därvid jämväl bestämma, att befattningen må sökas av kvinna endast såvida hon är ogift, samt att, om till befattningen utses ogift kvinna, hon skall vara skyldig frånträda befattningen, såvida hon ingår i gifte.

33 §.

För kantorsbefattning, som ej är skolkantorsbefattning, vare laga av- och tillträdestid, där ej annorlunda överenskommes, den första maj. För skolkantorsbefattning gäller i fråga om laga av- och tillträdestid vad om folkskollärartjänst i sådant avseende stadgas.

34 §.

1. I större kantorsdistrikt må, med bibehållande för innehavare av kantorsbefattning av övriga kantor åliggande göromål, särskild befattning inrättas för orgelspelningen och vad därmed sammanhänger (*organistbefattning*) eller för den icke kyrkomusikaliska delen av kantors verksamhet (*klockar- eller kyrkofogdebefattning*). Där så finnes lämpligt, må i distriktet inrättas båda dessa särskilda befattningar.

Organistbefattning är antingen *självständig organistbefattning*, då befattningen är avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet, eller *organistbefattning med begränsad tjänstgöring*, då befattningen är avsedd att för befattningshavaren utgöra en bisyssla.

I fråga om behörighetsvillkoren för organistbefattning samt för klockar- eller kyrkofogdebefattning ävensom angående tjänstäliggandena för innehavare av sådan befattning meddelar Konungen närmare bestämmelser; och gäller i övrigt i tillämpliga delar: för självständig organistbefattning och för klockar- eller kyrkofogdebefattning vad i lag eller författning stadgas om självständig kantorsbefattning samt för organistbefattning med begränsad tjänstgöring vad i lag eller författning stadgas om kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av högre grad.

2. Vill kantorsdistrikt, där kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring inrättats, vidtaga särskild anordning för uppehållet av vissa av de göromål, som tillhöra kantorns verksamhet, må sådant ske, dock ej beträffande göromål, som avses i 8 § 6:o.

3. Uppkommer vid inrättande av särskild befattning, varom ovan förmåles, fråga om till vilken befattningshavares avlöning befintliga boställen, donationer eller andra avlöningstillgångar skola användas, må dylik fråga underställas Konungens prövning.

35 §.

Ordinarie innehavare av befattning, som i denna lag avses, utses å kyrkostämma med den eller de församlingar, som kantorsdistriktet om-

fattar, där ej tillsättningsrätten tillkommer enskild eller beträffande skolkantorsbefattning Konungen annorlunda förordnar.

Närmare bestämmelser angående tillsättningen, så ock bestämmelser rörande tjänstledighet, avsked och ansvar för fel i tjänsten, meddelar Konungen.

Har enskild person, som äger rätt att tillsätta befattning, som i denna lag avses, försummat att inom den tid, Konungen äger bestämma, till kyrkorådet göra anmälan om den person, som utsetts till befattningen, vare tillsättningsrätten för den gången förlorad; och gånge med befattningens tillsättning, på sätt om dylik befattning i allmänhet är föreskrivet.

36 §.

Innehavare av befattning, som i denna lag avses, vare skyldig underkasta sig de bestämmelser, som kunna varda meddelade angående såväl hans egen som hans änkas och barns pensionering; dock att för innehavare av befattning, som tillträdes efter det sådana bestämmelser meddelats, i nämnda avseende skall gälla vad som vid tillträdet till befattningen var stadgat.

37 §.

Omfattar stad flera pastorat med gemensam ekonomi, skall löneroglering för dessa, oaktat de utgöra särskilda kantorsdistrikt, verkställas gemensamt.

38 §.

Beträffande i denna lag avsedda befattningar i icke territoriella församlingar äger Konungen meddela erforderliga föreskrifter.

39 §.

Vad om domkapitlet i denna lag är stadgat gäller även om Stockholms stads konsistorium.

40 §.

Genom denna lag upphävas:

11 kap. 8 §, 24 kap. 11, 30, 31, 32 och 33 §§ samt 26 kap. 1 § kyrkolagen, så vitt dessa lagrum avse klockare eller organister;

lagen den 14 oktober 1898 angående tillägg till 15 kap. 18 § kyrkolagen;
förordningen angående allmänt ordnande av klockarnes löneinkomster den 2 november 1883;
lagen angående ändring i gällande stadganden om tillsättning av organist- och klockarbefattningar den 6 april 1894;
lagen angående sättet för organistlöns utgående den 16 oktober 1908;
7 punkten i prästerskapets privilegier av den 16 oktober 1723, i vad den avser ämbetsgårdar för klockare i städerna;
så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot de i denna lag meddelade bestämmelser.

Övergångsbestämmelser.

1. Senast inom två år efter det denna lag trätt i kraft skall, sedan i de fall, där indelning i kantorsdistrikt skall äga rum, domkapitlet förordnat om sådan indelning, förslag till lönereglering för kantor upprättas i enlighet med bestämmelserna i denna lag, där ej anstånd, på sätt i 3 mom. stadgas, medgivits med förslaget upprättande.

2. I pastorat, som består av flera församlingar, åligger det kyrkostämmans ordförande i varje församling att senast inom sex månader efter det denna lag trätt i kraft å kyrkostämma låta upptaga fråga om pastoratets indelning i kantorsdistrikt samt till domkapitlet översända kyrkostämmans framställning i ämnet, där ej anstånd, på sätt i 3 mom. stadgas, medgivits med frågans upptagande. Har ej inom nämnda tid sådan framställning till domkapitlet inkommit och har ej anstånd, som nyss sagts, medgivits, åligger det domkapitlet att omedelbart upptaga frågan om pastoratets indelning i kantorsdistrikt och, sedan yttranden från vederbörande församlingar, på sätt stadgas i 5 §, inhämtats, densamma avgöra i så god tid, att därav berört kantorsdistrikt må kunna medhinna att inom föreskriven tid upprätta förslag till lönereglering.

3. Har för pastorat lönereglering enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 ännu ej blivit av Konungen fastställd eller finnas eljest därtill särskilda skäl, äger domkapitlet medgiva, att med upptagande av frågan om indelning i kantorsdistrikt så ock med upprättande av förslag till lönereglering för kantor må anstå viss tid, där domkapitlet finner, att för befattningshavare, som därav beröres, lönen utgår

med belopp, som enligt de i denna lag stadgade grunder kan anses motsvara omfattningen av hans tjänstgörömål och levnadskostnaderna i orten. Anstånd, som här avses, må dock ej medgivas för längre tid än som av omständigheterna oundgängligen påkallas.

4. Då nuvarande klockar-, organist- eller kyrkosångarbefattning efter denna lags trädande i kraft bliver ledig, må åtgärder för befattningens återbesättande ej vidtagas, förrän löneroglering i enlighet med bestämmelserna i denna lag fastställts för det kantorsdistrikt, befattningen tillhör. Beträffande avlöning till vikarie å sådan befattning skall vad i 24 § stadgats i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

5. Intill dess löneroglering, som i 1 mom. sägs, trätt i kraft för viss befattning, skall beträffande befattningen och dess innehavare nu gällande stadganden äga tillämpning, där ej Konungen annorlunda förordnar.

6. Angående skyldighet för kantorsdistrikt att å lön, som enligt denna lag fastställts, utgiva dyrtidstillägg, så ock angående grunderna för sådant tillägg, därom bestämma Konungen och riksdagen.

2:o Förslag

till

LAG

om mässfallsgudstjänst.

Härigenom förordnas som följer:

Domkapitlet äger efter förslag av pastor och kyrkoråd uppdraga åt kantor, klockare (kyrkofogde) eller annan person, som finnes därtill lämplig, att, där å sön- eller helgdag prästen av sjukdom eller annat hinder är urståndsatt att fullgöra sin tjänst i kyrkan, leda församlingens gudstjänstfirande medelst psalmsång, läsning och bön i enlighet med de närmare anvisningar, som av domkapitlet meddelas.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande lagförslag får utskottet, i den mån ej redogörelse därför här nedan lämnas, hänvisa till propositionen.

Frågan om ändrade bestämmelser rörande klockarinstitutionen och i samband därmed angående organist- och kyrkosångarbefattningarna har sedan lång tid tillbaka varit föremål för utredning. Redan år 1900 inkom till Kungl. Maj:t en framställning från rikets klockare, organister och kyrkosångare, vari framhölls, hurusom dessa befattningshavare befunde sig i otillfredsställande sociala och ekonomiska villkor, och att avhjälpandet av detta missförhållande även skulle främja den strävan, som under senare tid gjort sig gällande att höja kyrkosången och kyrkomusiken. Sedan därpå av Kungl. Maj:t för utredning av frågan om ändrade bestämmelser rörande klockarinstitutionen tillkallade sakkunniga den 31 januari 1908 avgivit betänkande i ämnet, har detta varit underkastat ytterligare utredningar, vilka föranlett förnyade förslag. Efter det slutligen regeringsrådet G. Thulin enligt Kungl. Maj:ts uppdrag utarbetat riktlinjer och förslag till klockarinstitutionens omreglering, hava tillkallade sakkunniga den 6 mars 1920 avgivit förnyat förslag, i huvudsak anslutande sig till de av Thulin utarbetade riktlinjerna.

Det nu för riksdagen framlagda förslaget till lag om kantorer är väsentligen byggt på sistberörda av 1920 års sakkunniga avgivna förslag samt har i det skick, vari det nu förelagts riksdagen, godkänts av 1920 års kyrkomöte. Huvudgrunderna i förslaget äro i korthet följande.

I stället för de nuvarande klockar-, organist- och kyrkosångarbefattningarna skola inrättas kantorsbefattningar, vilkas innehavare tillägges egenkapen av kyrkliga tjänstemän. I varje kantorsdistrikt, omfattande en eller flera församlingar, om dessa höra till samma pastorat, skall finnas anställd en kantor; distriktet obetaget att i fall av behov anställa flera kantorer. Kantorsbefattningarna äro av två huvudslag: kantorsbefattning, som är avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet (självständig kantorsbefattning) och kantorsbefattning, som är avsedd att för befattningshavaren utgöra en bisyssla (kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring). Kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring är av högre eller lägre grad. Har kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring i viss föreskriven ordning förenats med folkskollärartjänst, benämnes den skolkantorsbefattning. Kantors tjänstäligganden äro dels av kyrkomusikalisk dels av icke kyrko-

**Förslaget
till lag om
kantorer.**

*Förslagets
huvudsakliga
innehåll.*

musikalisk art. Huvudvikten ligger dock å de kyrkomusikaliska göromålen. Bland göromål av icke kyrkomusikalisk art har för innehavare av självständig kantorsbefattning upptagits att i viss utsträckning biträda å pastors-expeditionen, där sådant biträde erfordras. I större kantorsdistrikt må, jämte kantorsbefattning, inrättas antingen särskild befattning för orgelspe-lingen och vad därmed sammanhänger (organistbefattning) eller särskild befattning för den icke kyrkomusikaliska delen av kantors verksamhet (klockar- eller kyrkofogdebefattning) eller ock båda dessa särskilda befattningar. Bland göromålen för innehavare av klockar- eller kyrkofogdebefattning ligger huvudvikten vid biträde å pastorexpeditionen, som denne befattningshavare är skyldig lämna. I fråga om lönerna upptager förslaget principen om minimilöner. Dessa hava satts till 2,400 kronor för självständig kantorsbefattning, självständig organistbefattning och klockar- eller kyrkofogdebefattning, 1,200 kronor för kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av högre grad och för organistbefattning med begränsad tjänstgöring samt 800 kronor för kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av lägre grad. I vissa fall må, med domkapitlets medgivande, skäligen ned-sättning i minimilönen äga rum. I vissa fall skall åter höjning över minimilönen ske. Lönen bestämmes genom lönereglering, vartill förslag upprättas å kyrkostämman med den eller de församlingar, som kantorsdistriktet omfattar. Förslaget skall underställas domkapitlets prövning och fastställelse. I vissa fall skall det i erforderliga delar hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande. Till de förutnämnda lönerna skola komma dyrtidstillägg till be-lopp, som kan varda bestämt av Kungl. Maj:t och riksdagen. I lagen angivas endast de allmänna huvudgrunderna för kantors tjänstäligganden. De närmare bestämmelserna om dessa åligganden äro avsedda att meddelas i en särskild stadga, vilken Kungl. Maj:t skulle äga utfärda i administrativ ordning. Denna stadga skulle jämväl innehålla bestämmelser angående be-hörighetsvillkor samt tillsättning, tjänstledighet, avsked och ansvar för fel i tjänsten.

Utskottet.

Gällande bestämmelser angående klockare och organister återfinnas dels i 1686 års kyrkolag, huvudsakligast i dess 24 kapitel, och dels i åtskilliga för reglerande av dessa befattningshavares förhållanden i olika avseenden, sedermera utfärdade lagar och författningar, av vilka särskilt må nämnas lagen angående ändring i gällande stadganden om tillsättning av organist- och klockarbefattningar den 6 april 1894 samt förordningen angående allmänt ordnande av klockarnes löneinkomster den 2 november

1883. Genom antagandet av nu förevarande lagförslag skulle dessa spridda stadganden upphävas och ersättas av en enhetlig lagstiftning i ämnet.

Ett sådant sammanförande av de nu på skilda håll förekommande stadgandena rörande ifrågavarande befattningshavare måste i och för sig anses innebära en fördel. Likaså må erkännas, att dessa stadganden för närvarande äro behäftade med åtskilliga brister, som på en del håll kunna medföra olägenheter. Icke desto mindre anser utskottet det kunna sättas i fråga, om en lagstiftning av den art och omfattning, som i förevarande proposition föreslås, verkligen är påkallad av ett mera allmänt behov, som måste omedelbart tillgodoses. I det stora flertalet kommuner i vårt land torde man nämligen hittills utan större olägenheter hava funnit sig i de nu rådande förhållandena på ifrågavarande område. Att märka är också, att i de kommuner, där ett livligare intresse för kyrklig sång och musik av en eller annan anledning förefunnits, detta mycket väl har kunnat utvecklas och underhållas utan stöd av en reglerande lagstiftning. Sistnämnda förhållande torde ådagalägga, att kyrkosångens och kyrkomusikens ställning inom kommunerna föga påverkas av lagstiftningen på området samt i stället ytterst är beroende av det intresse hos kommunens medlemmar, som kan förefinnas. Genom lagstiftningsåtgärder torde ett sådant intresse av mera bestående art icke kunna skapas. Då år 1900 det första initiativet togs till de utredningar, som till sist resulterat uti det nu föreliggande lagförslaget, anfördes icke heller önskvärdheten av kyrkosångens och kyrkomusikens höjande som det huvudsakliga skälet för en ändring i de bestående förhållandena på detta område. Ej heller utgick nämnda initiativ från de för kyrkomusikens utveckling närmast ansvariga kommunala och kyrkliga myndigheterna, utan från de för den kyrkliga sången och musiken anställda befattningshavarna själva.

Om utskottet sålunda ställer sig tveksamt redan till frågan huruvida något allmänt och trängande behov av en lagstiftning, sådan som den nu föreslagna verkligen förefinnes, så vågar utskottet bestämt ifrågasätta lämpligheten av vissa av de grunder, på vilka förslaget vilar. Särskilt har utskottet funnit det ägnat att väcka allvarliga betänkligheter, att den nu föreslagna ordningen i vissa avseenden skulle innebära ett enligt utskottets förmenande icke påkallat ingrepp i de kommunala myndigheternas självbestämmanderätt.

I sådant hänseende är att märka, att de för handhavande av kyrkosången och kyrkomusiken för närvarande anställda befattningshavarna äro rent kommunala tjänstemän, som väljas å kyrkostämma och avlönas på sätt

de särskilda kommunerna själva bestämma, varvid dock avlöningen skall bestämmas i skäligt förhållande till omfattningen av tjänstegöromålen. De befattningshavare, som enligt förevarande förslag skulle anställas, komme däremot att intaga en helt annan ställning. Även de skulle visserligen i regel tillsättas genom val å kyrkostämman, men förslagets stadgande om att de skola vara kyrkliga tjänstemän liksom även dess bestämmelser i övrigt komme att giva kantorerna en gent emot kommunerna betydligt mera oberoende ställning och i viss mån göra dem till ett slags statstjänstemän, allt under det att kommunerna dock fortfarande skulle svara för deras avlöning.

Inskränkningen i kommunernas rätt kommer särskilt till synes uti de föreslagna stadgandena om sättet för bestämmande av kantorernas avlöning. Under det att för närvarande, såsom ovan omnämnts, varje kommun har rätt att inom rimliga gränser bestämma de avlöningsbelopp, som skola utgå till klockare och organister, skulle kommunernas befogenhet, då det gäller att bestämma kantorernas avlöning, komma att inskränka sig till uppgörande av ett förslag i ämnet, vilket förslag för att bli gällande alltid måste underställas domkapitlets prövning och fastställelse och dessutom i vissa fall genom beslut av Kungl. Maj:t skulle kunna ändras även emot församlingens önskan.

Vid löneförslagets upprättande är kommunens befogenhet dessutom ytterligare inskränkt genom föreskriften, att de föreslagna lönerna icke få understiga vissa i lagen angivna minimibelopp, olika för de olika slagen av kantorsbefattningar. Från denna senare bestämmelse skulle visserligen avvikelser i vissa fall kunna få ske, men endast med domkapitlets medgivande.

De principer, som sålunda kommit till uttryck i det framlagda lagförslaget, har utskottet icke ansett sig kunna godtaga. Att giva statsmyndigheter eu i detalj ingående bestämmanderätt rörande avlöningar, för vilkas erläggande kommunerna äro ansvariga, är enligt utskottets förmenande i detta fall icke riktigt eller lämpligt. Visserligen har så i vissa fall redan skett, då det gällt undervisning och hälsovård, alltså på områden, där ett påtagligt statsintresse av enhetlig reglering föreligger, men att utsträcka denna princip till att gälla även på förevarande område kan enligt utskottets förmenande icke anses tillrådligt. Ej heller kan utskottet tillstyrka, att vissa avlöningsbelopp för ifrågavarande tjänstemän i lag fixeras. Kommunernas löner till dessa kommunala tjänstemän böra enligt utskottets mening liksom hittills bestämmas av kommunerna själva utan medbestämmanderätt för statens myndigheter.

Man har med den föreslagna anordningen trott sig kunna skapa förbättrade möjligheter för erhållande av högre kvalificerade personer till kantorsbefattningarna. Utskottet kan ej dela dessa förhoppningar. För att kunna åstadkomma någon mera avsevärd verkan i detta avseende måste nog de föreslagna minimilönebeloppen anses vara alltför knappt tillmätta, även om de kunna för kommunerna vara betungande nog. Enligt utskottets förmenande torde det därför vara lämpligast att såsom hittills åt kommunerna själva överlämna att efter råd och lägenhet anställa personer med erforderliga kvalifikationer, varvid fordringarna inom en viss gräns givetvis måste anpassas efter de avlöningsvillkor, som kommunerna hava möjlighet att erbjuda.

Även i det föreliggande förslaget har man för övrigt måst taga hänsyn till det förhållandet, att en del av våra mindre kommuner skulle i ekonomiskt avseende alltför hårt betungas av de föreslagna minimilönerna. Man har i anledning härav för sådana fall måst tillgripa utvägen att medgiva anställandet av befattningshavare med lägre kompetens än den i allmänhet i lagen fordrade. Då det kan antagas, att en del av våra mindre kommuner äro i det ekonomiska läge, att de måste begagna sig av detta medgivande, skulle följderna härav bliva, att de nu rådande förhållandena på ifrågavarande område komme att på många ställen fortfara oförändrade, i det de mindre kompetenta befattningshavarna alltjämt komme att kvarstå eller ersättas av andra med lika svag kompetens. Den huvudsakliga förändringen i de bestående förhållandena bleve måhända alltså blott, att kommunernas utgifter för dessa befattningshavares avlöning komme att åtskilligt ökas. Att märka är nämligen att icke heller dessa befattningshavares avlöningar skulle få bestämmas av kommunerna ensamma, utan även de måste underställas domkapitlens prövning och fastställelse.

Utän att vilja sätta i fråga domkapitlens goda vilja att underkasta de av kommunerna framlagda löneregleringsförslagen en objektiv prövning, torde man dock med tämligen stor säkerhet kunna utgå ifrån att de vid denna prövning ofta skulle visa en viss benägenhet för att få lönebeloppen sätta så högt som möjligt. Huru än domkapitlen för övrigt härvidlag komme att förhålla sig, måste dock redan på grund av lagförslagets egna bestämmelser de nu utgående lönerna till de för kyrkosångens och kyrkomusikens handhavande anställda befattningshavarna komma att väsentligt förhöjas, därest förslaget upphöjdes till lag. Därmed skulle nämligen följa, förutom en förhöjning av själva grundlönerna, även skyldighet för kantorsdistrikten att efter beslut av Konung och riksdag å desamma utgiva dyrtidstillägg.

Härtill kommer, att den i förslaget stipulerade skyldigheten för kommunerna att i vissa fall tillhandahålla bostad åt ifrågavarande befattningshavare kan komma att tvinga kommunerna till en särskilt i dessa tider betungande nybyggnadsskyldighet.

För de flesta kommuner komme förslagets antagande sålunda att innebära utgivande av betydligt högre avlöningsförmåner än de nu utgående. Dessa dryga kostnader för kommunerna skulle endast i någon mån minskas genom de under åttonde huvudtiteln i årets statsverksproposition ifrågasatta bidrag av statsmedel till bestridande av ifrågavarande avlöningar.

Av vad utskottet sålunda anfört framgår, att utskottet icke kan tillstyrka förevarande förslag till lag om kontor.

Förslaget
till lag om
mässfalls-
gudstjänst.

Vad förslaget till lag om mässfallsgudstjänst beträffar, så torde det väsentligen få anses såsom en konsekvens av förslaget till lag om kontor; och då utskottet enligt vad här ovan anförts ej kunnat tillstyrka sistnämnda lagförslag, har utskottet funnit sig jämväl böra avstyrka förslaget till lag om mässfallsgudstjänst.

Utskottet får alltså hemställa,

1:o att förslaget till lag om kontor icke måtte av riksdagen bifallas; samt

2:o att förslaget till lag om mässfallsgudstjänst icke måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 1 april 1921.

På utskottets vägnar:

JAKOB PETERSSON.

Reservationer:

dels av herr *Hederstierna*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka propositionen;

dels av herr *Rogberg*, som, med instämmande i herr *Hederstiernas* yrkande, ansett, att utskottets motivering borde hava erhållit följande lydelse:

Beträffande de skäl — — — — — hänvisa till propositionen.

Frågan om ändrade bestämmelser — — — — — utarbetade riktlinierna.

Det nu för riksdagen — — — — — i korthet följande:

I stället för de — — — — — ansvar för fel i tjänsten.

Klockaretjänsten är av gammalt ursprung, och klockaren har av ålder intagit en kyrkotjänares ställning. Bestämmelserna på det område, som av förevarande förslag beröras, äro emellertid få, spridda i flera författningar och efterblivna. Detta gäller särskilt föreskrifterna om villkoren för sagda kyrkotjänares behörighet samt deras tjänstgöring och avlöning. Fordringarna för behörighet till organist- och kyrkosångarebefattningar, intagna i en kungörelse av den 8 december 1881, äro ingalunda högt ställda, men hava, närmast på grund av rådande avlöningsförhållanden, måst i stor omfattning eftergivnas. För närvarande lär var femte organisttjänst i riket bestridas av oexaminerad person. Av klockarens en gång så mångskiftande och i vidlyftiga stift- och klockarestadgar uppräknade bestyr kvarstår numera i huvudsak endast hans kyrkomusikaliska uppgift, vilken uppgift dock vid det i övrigt minskade arbetet ej utökats eller egentligen fördjupats. Löneförmånerna för klockarna utgingo tidigare i form av offer och avgifter för särskilda förrättningar. Genom den nu gällande förordningen av den 2 november 1883 har härutinnan stadgats, att klockarens lön skulle av församlingen bestämmas i penningar, skäligt i förhållande till hans tjänstgörömål. Den återhållsamhet i fråga om avlöning, som församlingarne flerstädes iakttagit, torde utgöra en huvudanledning till svårigheterna att uppehålla kompetensfordringarna för organisterna. Avlöningarnas svaghet torde ock vidare hava medverkat därtill, att under den andliga kulturens tillväxt i övrigt det svenska musiklivet, särskilt på landsbygden, visat ringa utveckling.

Genom antagande av förevarande lagförslag skulle kantorernas levnadsförhållanden vinna någon förbättring, samtidigt med att vissa allmänna behov, som ingalunda äro utan betydelse, vid den sannolikt ökade möjligheten att erhålla mera kvalificerade personer skulle bliva verksammare tillgodosedda.

Vid den granskning, utskottet ägnat lagförslagen, har utskottet haft sin uppmärksamhet särskilt riktad på den inskränkning i den kommunala självbestämmanderätten, som möjligen kan anses föranledas av kantorslagförslagets lönebestämmelser. Huvudbestämmelsen att åt kantor skall anslås

lön i penningar till sådant belopp, att därigenom honom beredes en i förhållande till omfattningen av hans tjänstgörömål och levnadskostnaderna i orten skälig gottgörelse, anknyter sig till ovannämnda bestämmelse i gällande rätt, att klockarens lön bör vara skälig i förhållande till tjänstgörörmålen. När vissa belopp, under vilka lönerna i allmänhet ej må sättas, äro angivna, är vad sålunda föreslagits att anse såsom en medellön, ej såsom en normallön. Om de föreslagna beloppen i allmänhet och i stort sett kunna synas motsvara en passande gottgörelse åt befattningshavaren, så är dock möjligheten till nedsättning ingalunda utesluten. Tvärtom, med begagnande av förslaget möjlighet till lönenedsättning bör ett distrikt med mindre folkmängd och beskattningsbar inkomst kunna nedbringa lönen till 400 kronor om året eller, om befattningshavaren icke skall tjänstgöra varje sön- och helgdag, till än lägre belopp. Till den kommunala självbestämmanderätten, jämlikt vars principer för övrigt kantorerna skola tillsättas, synes alltså skälig hänsyn vara tagen. Visserligen skall för giltighet av lönenedsättning domkapitlets medgivande utverkas. Men det synes kunna förväntas, att detta medgivande i regel icke skall förvägras. Bestämmelsen om domkapitlets prövningsrätt torde i verkligheten ej sträcka sig längre än till att utgöra ett skydd mot ett möjligen i någon församling förekommande alltför ensidigt betraktelsesätt vid beslut om lönen åt kantorn i distriktet. Faran för dylik ensidighet lär dock betydligt minskas, om riksdagen, efter ett tilläventyrs blivande bifall till förevarande förslag, jämväl skulle bifalla Kungl. Maj:ts i årets statsverksproposition under åttonde huvudtiteln framlagda förslag om bidrag av statsmedel till avlöning åt kantorer med begränsad tjänstgöring. Utskottet har haft sin uppmärksamhet fäst jämväl på förslaget, att innehavare av självständiga kantorsbefattningar — befattningar, som torde komma att inrättas endast i stad eller eljest bärkraftiga distrikt, — skola av distriktet förses med fri bostad. Då bestämmelsen ej är ovillkorlig, utan distriktet har öppet att i stället lämna hyresersättning, föreligger ej skäl till anmärkning mot bestämmelsen. Ej heller i övrigt har kantorslagförslaget givit anledning till anmärkning.

Vad förslaget till lag om mässfallsgudstjänst beträffar, så torde det väsentligen få anses såsom en konsekvens av förslaget till lag om kantorer, och då sistnämnda lagförslag tillstyrkts, tillstyrkes jämväl förslaget till lag om mässfallsgudstjänst;

dels ock av herr J. P. Johansson.